

ТОЙ БОЛА

А. ТУРАЕВ сурати

БИР ЯЙРАШСИН-ДА...

Одатда темир йўл вокзалига чиқсангиз фақат тирикчилик кўйида ҳар хил нарса ташиб келадиган ва кетадиган одамларни учратасиз. Лекин яқинда «Кўнгирот-Тошкент» поезди бир гала «бизнесмен»ларни эмас, болаларни олиб келди. Хайрон бўлиб бу ҳақда болаларни кутиб оладиган мустасаддилардан сўрайман. Ўзини Тошкент вилоят деҳқончилик саноат ишлари касаба уюшмаси қўмитасининг бўлим мудири деб таништиради Тўхтамурод Зокиров саволимга жавоб берди.

— Мақтаб ёшидаги бу болалар биздаги роҳат лагерларига ташириб буюришган. Мана бугун 350—400 тага яқин ўқувчини кутиб олди. Улар «Гунча», «Меҳржон», «Буревестник», «Гидростроител» номли лагерларимизда дам олишади.

— Кечирасиз, болалар фақат Хоразмдан келишяптими?

— Биз икки йилдан бери экологик жиҳатдан носог'дом бўлган Хоразм, Қорақалпоғистон муҳитларидан болаларни олиб келиб, ҳам дам олишига, ҳам даволанишига шароит яратиб берамиз.

Жудаям савобли иш. Ортиқча савол бермадим. Тўхтамурод ака болаларни гуруҳларга ажратиб, автобусларга миндириб юбориш ташвиши билан овора эди. Дам олиб, яйраш учун келган касалманд болалар эса лагерлар кўйида қараб талпинишарди. Зора, дардлари ҳам, кўнглилари ҳам малҳам топса.

2-БЕТ

● ЯХШИЛИК ҚИЁФАСИ

Мен нодон у кишининг исмини сўраш у ёқда турсин, миннатдорчилик ҳам билдиришга улгуролмай қолибман.

● БЎЛАЖАК ЖУФТЛАР МАКТАБИ

3-БЕТ

● БАЛОҒАТ БЕКАТИ

Абитуриентлар учун инглиз тилидан тест қўлланмаси чоп этилди.

● ХОНТАХТА ОСТИДАГИ «ЖИНОЯТЧИ»

УШБУ.

СОНДА: ●

4-БЕТ

● ТУҒМА ОҚСОҚЛИКНИ ДАВОЛАБ БЎЛАДИМИ?

Илгариги вақтларда бола туғилгач, 40 кунлик чиллада сақлаиб кейин бешикка солинарди. Ҳозирги вақтда туғилганига 3-4 кун бўлмай бешикка беланмоқда...

● «ҲАДИСНИНГ ҚОЛГАН ЖИЛДЛАРИ ҚАЧОН ЧИҚАДИ?»

7-БЕТ

● МАРАДОНАГА ОТИЛГАН ЎҚ ЭСКОБАРНИ ҚУЛАТДИ

Колумбия терма командасининг ярим ҳимоячиси Андрес Эскобарни ўлдириш учун қотилларга 60000 доллар ваъда қилинган эди.

8-БЕТ

● ТТТ

● МУҲАББАТ БУ, МУҲАББАТ!

— У кутилмаганда олдиндан чиқиб қолади (Ҳайдовчи).

Бир куни

ЯХШИЛИК ҚИЁФАСИ

Бу воқеага адашмасам уч йилча бўлиб қолди. Уртоғим билан уйдан Тошкентга келдигу шошилишчи равишда йўловчи машинага чиқдик. Ижарада турган жойимиз вокзалдан унча узоқ бўлмаганлиги сабабли тезда етиб келдик. Афсуски, шошилишчида сумкаларни олибмизда, машинанинг орқа юкхонасидаги дипломат қўлиб кетибди. Бахтга қарши ўртоғимнинг барча пуллари-ю магнитофони ўша дипломатда эди. Тақдирга тан бериш қийин экан. Уртоғим ҳали уёққа, ҳали буюққа чопади. Дарсга шошилиб турган одам жанубий вокзалга икки марта бориб келди. Ҳатто машинанинг номери ҳам ҳайдовчининг қиёфаси ҳам хотирада қолмаган. «Студентнинг уйи куйса куйсин, пули йўқолмасин» экан-да (ҳазил). Чунки ўртоғим ҳам уйдан икки ойга деб пул олиб келган. Қайта сўролмайди. Уртоғим уззукун «бебахор» дипломатига мотам тутиб дарсга ҳам бормади.

Кун ботишига озгина фурсат қолганда тўсатдан дарвоза олдида машинанинг сигнали эшитилди. Бу пайта ўртоғим ҳам қаёққадир чиқиб кетган эди. Тунд кайфият билан жойимдан кўзғалиб эшикка чиқдим. Не кўз билан кўрайки остонада эрталаб бизни уйга келтирган шофёр турарди. Тушим эмас ўнгим эканлигига ишонч ҳосил қилгач, унга яхшилаб разм сола бошладим. Еши 30 ларга бориб қолган, зиёлинамо, камтар бир кишидек кўринди.

— Оғайни, адашмасам эрталаб сизларни опкелиб кўювдим.

— Ха, ҳа дейман умидворлик билан.

— Шу машинада битта дипломатларинг қолган экан, — деди чайналиб. Давом этди: — Сизлардан кейин яна икки кишининг ҳолатини чиқардим-у, ишга жўнадим. Ишдан келиб орқа капотни очсам, дипломат турибди. Анйқ эсимдаки, сизлардан

бошқа ҳеч ким у ёққа юк қўймаган. Омонатларигизни бериб қўяй, деб шошиб келаяпман.

Нотаниш акамнинг кутилмаган саховати, яхшилиги олдида ўзимни йўқотиб, каловланиб қолдим.

— Раҳмат, ака, омон бўлинг. Мана буни суюнчига... — деб пул узатдим палла-партиш оҳангда. У эса: — дипломатни очиб кўринглар, барча нарсаларинг жойидади. Бўлмаса кўнглим жойига тушмайди, — деди гапга жавобан.

Ҳалиги киши қўлнинг кири бўлган пул — суюнчини олмади.

— Қўйинг, талаба экансиз. Бизнинг бошга ҳам тушган у кунлар — деди-ю жўнаб кетди.

Мен нодон бўлса у кишининг исмини сўраш уёқда турсин, миннатдорчилик билдиришга ҳам улгуролмай қолбман.

Алижон САФАРОВ

Етти кун

ФАЛОКАТДАН ТЕЗДА ҚУТУЛАМИЗ

Янгийўл туманидаги 34-ўрта мактабнинг янги биноси ўн йилдан буён битмаётган эди. Яқинда чала иморат деворига ўйнаб чиққан икки бола йиқилиб оғир лат еди. Улар шифохонага ётқизилди.

Айтишларича, бундай кўнгилсиз ҳол қайта юз бермаслиги учун бир чора бор. Ҳозирча қурувчилар бинога тегишгани йўқ. Агар яна икки-уч йилгина сабр қилсалар, деворлар бутунлай нураб, ер билан битта бўлиб қолади. Болалар ҳам бемалол ўйнаверишлари мумкин. Ана шунда, ҳеч ким девордан қулаб лат еб юрмайди.

САМАРҚАНДДА ЯНГИ ГАЗИТ

ХПД Самарқанд вилояти бўлимининг нашри — «Регистон» газити таъсис этилди. Яқинда ушбу ҳафталикнинг биринчи сонни сотувага чиқарилди. Нархи ҳам арзон. Атиги 50 тиийн.

ПАМИЛДОРНИНГ САЁХАТИ

Юртимизда уруғи Голландиядан келтирилган памилдорлар етиштирилмоқда. Тайёр маҳсулотни эса, Ўзбекистон-Буюк Британия-Россия қўшма корхонаси (қунига минг тоннасини) қайта ишлайди. Дарвоқе, корхона манзили Андижон туманида.

ЭРКИН ВОҲИДОВ «ЭРКИН ВОҲИДОВ» КЛУБИДА

Таниқли шоир Эркин Воҳидов Избоскан туманидаги Эркин Воҳидов номидаги ижодкорлар клубига ташриф буюрди. Йўлдош Сулаймон, Фаргона вилояти саноат ва савдо концерни раиси Қодиржон ҳожи Иброҳимов, вилоят ички ишлар бошқармаси бўлим бошлиғи Муҳаммадрасул Кимсанбоевлар Эркин акага ҳамроҳ бўлдилар.

Учрашув жуда ширин ўтди. Саноат ва савдо концерни клуб ҳисобига 5 миллион сўм-купон ўтказишга қарор қилди. «Ҳамир учидан» бир милёни шу вақтингиз ўзида клуб раҳбари Наби Жалпиддин қабул қилиб олди.

«НЕФТЧИ» ВА «ЯНГИЕР» ФИНАЛДА

Яқинда футбол бўйича мамлакат кубоги мусобақасининг ярим финал такрорий учрашувлари ўтказилди. Унда Фарғонанинг «Нефтчи» командаси «Навбахор» (Наманган)ни мағлубиятга учратган бўлса, Янгийернинг «Янгйер» футболчилари Тошкентнинг «Пахтакор» командаси курагини ерга теккизди.

Шундай қилиб финалда «Нефтчи» ҳамда «Янгйер» ўзаро куч сынашадиган бўлди. Ушбу учрашувларда ғолиб чиққан команда келгуси йили Осиё мамлакатлари кубог эгалари ўртасида бўладиган мусобақада қатнашади.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ

С. МУСАЕВ сурати

БЎЛАЖАК ЖУФТЛАР МАКТАБИ

Ҳозиргача бўлажак келинларимиз фақат оналардан, кўёв-йигитлар эса ота ва боболардан алоҳида тартибда оила сирларини ўрганишар эди. Аммо кишлоқ жойларида ҳам, шаҳар жойларида ҳам бўлгуси жуфтларни олдиндан бир жойга тўплаб, уларга тушунтиришлар берилмасди. Натижада эса кўпгина кўнгилсиз ҳодисалар ёш оилаларнинг барбод бўлишига сабаб бўлар эди.

«Оила йили» баҳонаси билан пойтахтда бир қанча мутлақо янги кўринишдаги савобли ишлар амалга ошириляпти. Жумладан, 7 июн куни Тошкентдаги «Наврўз» никоҳ уйида ажойиб кеча ўтказилди. Бу жойга салкам 50 жуфтлик тақдир этилган эди. Ариза берган ёшлар никоҳ уйида етуқ мутахассислар, тиббиёт олимлари ва тажрибали онахонлардан оила тўғрисидаги керакли сабоқларини тингладилар.

Дарсда Тошкент шаҳар хотин-қизлар кўмитаси раисаси Муборак Юнусхўжаева, Тошкент шаҳар адлия бошқармасининг муовини Уктамоҳ Қодирова, «Соғлом авлод учун»

Халқаро хайрия жамғармасининг Тошкент шаҳар бўлими директори Раҳбархон Раҳмонова, тиббиёт олимаси Матлуба Азимжоновна ҳамда кўп болали она ва қайнона Патиғул опа, шунингдек «Наврўз» никоҳ уйининг директори Бўстон Шерматовалар оила қураётганларга тегишли насихатлар бердилар. Мутахассислар ёшларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтардилар. Ушбу никоҳ уйида бундай дарслар ҳар уч ойда ўтказилиб турилади.

«Соғлом авлод учун» мавзусида ташкил этиладиган бундай кечаларга нафақат мутахассислар, балки, ўн-ўн беш йил турмуш тажрибаларига эга бўлган эр-хотинлар ҳам тақдир этиладилар.

Никоҳ уйи бекаси Бўстон опадан мана шундай кечаларни уюштиришдан кўзланган мақсадлар ва ташкилий масалалар ҳақида сўзлаб беришларини сўрадик.

— «Никоҳ уйимизда биз жаҳон олимлари хулосаларига таяниб иш кўрмоқчимиз», — дейди Б. Шерматова. — «Келажакда бизга ариза берувчиларни ўзимиз ҳар то-

монлама тўлиқ ўрганиб, келингина оила қуришга рухсат бериш ниятидамиз.»

Дарвоқе, бугунги кунгача мамлакатимиздаги никоҳ уйлари кўпгина камчиликларга йўл қўйиб келди. Энг илғор режаларимиз ҳали энди юзга чиқаяпти. Жумладан, оила қуришни хоҳловчи йигит-қизларни бундан кейин, албатта, тиббиёт кўригидан ўтказишимиз шарт деб ўйлайман. Тўйдан олдин ҳар иккала ёшни тиббий ва маънан соғломлаштириш бизнинг асосий вазифамиз ҳисобланади.

Ёшларимиз учун янги сабоқ-дарсларини кўпроқ ва унумлироқ даражада ташкил қиламиз. Ана шундагина оилалар мустаҳкам, ҳамда ишончли бўлади. Бугунги берилаётган дарсимиз ана шуларнинг бошланишидир.»

Соғлом авлод учун амалга ошириладиган ишлардан ҳеч ким четда қолмаслиги керак. Ахир янги авлод Ўзбекистоннинг келажаги эмасми!

Б. АЛИМОВ

Х. МИРЗАКАРИМОВ сурати

Ким, қаерда?

ХУЛЛАС, БЕКОР ЭМАСМАН

Достон Убайдуллаевнинг ойнаи жаҳонда кўринмай қолгани кўпчиликни ажаблантираётгани рост. Шу муносабат билан биз унинг уйига қўнғироқ қилдик. Достоннинг отаси Рустам ака телефон дастагини кўтарди. Биз у киши билан ўғиллари тўғрисида унча кўп гаплаша олмадик. Яхшиямки, ўртоғиникига ўйинга чиқиб кетган қаҳрамонимиз уйига тез қайтиб келди ва бизга уланди.

— Достонжон, яхши юрибсизми? Иссиқлар билан чарчамаяпсизми, — сўраймиз ундан.

— Ҳи-и, раҳмат. Ҳи — юрибман, — шошиб жавоб беради у.

— Айтингчи, ҳозир нималар қияпсиз?

— «Наштар» (тележўрнал)да овоз берайман, ўша жойда суратга ҳам олишяпти. Янги қўшиқлар ўрганаёйман. Адамлар билан тушдан олдин «Ўзбекфилм»га бориб келдик. Янги кинокомедияга тушишимни таклиф қилишяпти. Хуллас, бекор эмасман.

Достон Убайдуллаев ҳозирча ижодий суръатни пасайтиргани йўқ. Унинг вақтинчалик кўринмай қолганини биз табиий ҳол бўлса керак, деган хулосага келдик. Негаки, Достон катта ишлар қилиш ниятида юрибди. Отасининг гапига қараганда, у яқинда Алматида ўтказиладиган «Азия довуси»да қатнашиши ҳам мумкин экан.

Олий ўқув даргоҳларида ҳужжат топшириш аллақачон бошланиб кетди. Ҳар ҳолда ўқишга талабгорлар илгаригидан кам эмас. Ўқишга ихлосмандлар қанчалик кўпайса, юрт шунчалик маърифатли бўлади.

Б 5 абитуриентларига омад тилаш билан бирга, ўтган йилги имтиҳон тестлари кўпгина Олий ўқув юрлари учун бу йил бироз ўзгарганлигини билдиришни вазифамиз деб билдик. Хусусан, бу ўзгариш тест имтиҳонига инглиз тилидан саволларнинг киритилишидир.

«Тест саволлари қанақа бўлади», дегувчилар кўпайиши аниқ. Биз уларни тинчланти-

ИНГЛИЗ ТИЛИДАН • ТЕСТ

риш учун шу кунларда Тошкентнинг Навоий кўчасидаги, Амир Темури хиббони атрофидаги, шунингдек, ТошДУдаги китоб ва газет дўконларида «Ўзбек тили ва инглиз тилидан тест топшириқлари» номли қўлланма қўрилганлигини айтмоқчимиз.

Қўлланма муаллифларидан бири Қ. Шодмоновнинг айтишича, «...тест саволлари ўтган йилги тажрибалар натижасидан хулоса қилиниб тузилган».

Дарҳақиқат, Б5 ходимлари қўлланмани олиб ўқишинингизни маслаҳат беради. Чунки, унинг саволлари инглиз тили ўқитувчингиз берган саволлардан мушкулроқ.

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

Азиз муштарий! Аввал чизманинг «Хунар» қисмидаги катакларга қуйида таърифланган сўз ва номларни топиб ёзинг.

ЮҚОРИДАН ПАСТ ТОМОН ЧАПГА: 2. Вақт ўлчовчи қурилмасини созловчи хунарманд. 7. Иморатсоз, уста.

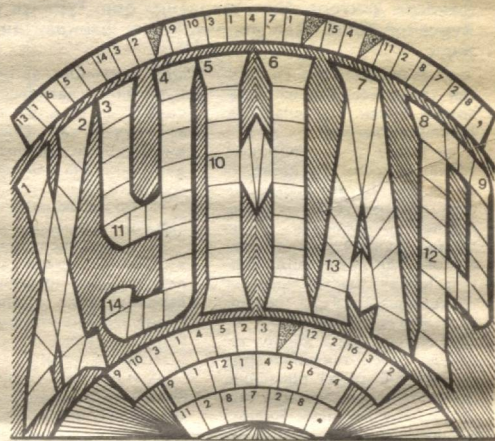
ЮҚОРИДАН ПАСТ ТОМОН УНГА: 1. Қадимда китоб кўчирувчи, ҳусни-хат эгаси. 7. Матбуот ходими.

БЎЙИГА: 3. Достонлар куйловчи ва тўқувчи шоир. 4. Металлга ўйиб безаклар ишловчи хунарманд. 5. Чигит экиб, хирмон уйувчи деҳқон. 6. Босмаҳона ходими.

8. Сўзлашув воситаси қонунқоидаларини ўрганувчи мутахассис. 9. Ижодкор аёл.

ЭНИГА: 8. Тўқимачилик ашёси. 10. Халқ муолажалари асосида қадимдан одамларни даволаб келган шифокор. 11. Тикувчилик кўроли. 12. Касб ёки ҳунарни мукамал билувчи, уни ўргатувчи устоз.

13. Еввойи жониворларни тутиш билан шуғулланувчи киши. 14. Моҳир тикувчи, каштадўз.

Энди қуйидаги таърифланган сўзларни топиб, очкичнинг ҳал этинг. Сўнг жавоблардаги ҳарфлар асосида чизманинг юқори ва остки катакларидagi топшириқни ечинг. Бунда XIV аср ўзбек санъаткор шоири Хоразмийнинг касб-хунарга оид бир байт ҳикматини билиб оласиз.

Очкич:

1. Мевазор ва гулзорлар бунёдкори — 12, 6, 7, 12, 6, 3.
2. Куй ижро этувчи санъаткор — 13, 6, 16, 1, 3, 5, 1.
3. Арқонда томоша кўрсатувчи санъаткор — 5, 6, 4, 13, 6, 16.
4. Деҳқон меҳнати натижаси, унум — 9, 6, 13, 2, 8.
5. Бирор ишни бажаришда тоқат, ҳафсала — 11, 10, 3, 14.
6. Нур ёруғлик — 16, 2, 15.

Ф. ОРИПОВ

ХОНТАХТА ОСТИДАГИ «ЖИНОЯТЧИ»

ларни қилмасдан олдин мўлжалдаги ашахсий ишларимизни бажарардим. Аммо бир неча бор хонтахта тагига бер-

лан кўрганман.

— Аксинча, китоблар билан ухлайдиган одам ўйламанки, кўпроқ ва жиддийроқ орзулар билан яшайди. Жумладан мен ҳам «орзусиз» эмасман. Келажакда илмий иш қилмоқчиман. Бугунги дўхтирларнинг тили билан айтиладиган «талабалар касаллиги» (меъда ва ўн икки бармоқ ичак яраси касаллигининг келиб чиқиш сабабларини ўрганиш ниятидаман. Кўпроқ ҳаяжонланмишга бериладиган ва тартибсиз овқатланадиган тенгдошларимиз ушбу касалликдан азоб чекмоқдалар.

— Абдурахмон, сизларда ўқишни қийин дейишадими. Бир йўла тиббиёт тили — лотин тилини, ўрисчани ва яна бир неча хорижий тилларни ўрганааркансизлар. Бундан ташқари ёд олиниши шарт бўлган китобларнинг сонини мингиталардан ошаркан. Буларга қандай қилиб унгу-

риш ёки бардош бериш мумкин!

— Бешинчи курсга кўчаётган бўлсам ҳам ичимда бир ҳадик юради. Иккинчида ўқиётганимда тушқунликка тушганман. Мактабни битиргач дарров шаҳар шароитига ўрганиш ва кўпчилиги ўрис тилида бўлган китобларни ўқиб ўзлаштиришнинг ўзи бўлмайдикун ахир. Ушанда ўқишни ташламоқчи эдим. Аммо мактабим бўлса ҳам айтиб қўяйки, «ўрта» баҳога куним қолмаган. Ешлар ўқишга эътибор бермасдан савдони ёки бошқа йўлни танламоқда. Мен ўрганиш, яъни, малака ошириш мақсадида ва моддий аҳволимни яхшилаш учун касалликка оддий тиббиёт ходими бўлиб ишга жойлашмоқчи эдим. Аммо бу ўқишимга ҳалқит бериши мумкин. Ҳозирча эса нафақа ва отамнинг пулига яшаб турибман.

Тежамкорлик билан ҳаражат қиламан. Моддий қийинчилик, деб ўқишни ташладиган тенгдошларимни оқлай олмайман.

— Дарсдан бўш пайтларда нималар қиласиз?

— Адабиётнинг ашаддий шинавандасиман. Уткир Хошимов, Эркин Воҳидов ва Чингиз Айтматовлар ижодини ҳурмат қиламан. Дунё адабларининг асарларига ҳам ихлосим баянда. Баҳоли қудрат шеър ёзишни машқ қиламан. Шунингдек, футбол ўйнайман ва гимнастика билан шуғулланаман.

— Севгилингиз борми? — Оллоҳнинг бизга берган энг олий туйғуларидан бири муҳаббат эмасми? Бу туйғу инсон ҳаётига юксак мазмун бағишлайди. Одамни пок ҳаётга ундайди. Яратганга шукрлар бўлсинки, мени ҳам ушбу туйғуга асир қилди.

Беруний СУЛТОНЗОДА

Абдурахмон Абдулла ўғли. Қашқадарёнинг Пахтакор қишлоғида туғилган. Тиббиёт соҳасида ўқияпти. «Талабалар касаллигини даволаш» бўйича илмий иш қилмоқчи. Ўта жиддий ва кўркем йигит.

Қуйида у билан бўлган қисқагина суҳбатимизни ўқийсиз.

— Айтингчи, сиз болалик даврингизда нималарга қизиққансиз?

— Гўдаклигимдаёқ ўз хоҳишларимни амалга оширишга қизиқардим. Озмунча худбин бўлганимни ҳам тан оламан. Ўқишни энди ўрганган вақтларимда қизиқ-қизиқ эртакларни ва сал ўтиб уйимизга келадиган «Саодат», «Шарқ юлдузи» ва «Муштум»ларни севиб ўқий бошлаганман. Онам буюрган иш-

киниб, мутулаа қилаётганимда «қўлга» тушганман. Натижада эса яхшилаб «тақдирлашган»...

— Талаба ёшларни орзулар кучоғида яшайдилар, дейишадими. Лекин сизга ўшаган тиббиёт илминини ўрганаётган йигит-қизларнинг орзу-хаёлга чўмиб ўтиришга вақтлари бўлмаса керак. Шу соҳага қизиқадиган битта ўртоғим китобларини кучоқлаб ўқлаб ётганини ўз кўзим би-

Газетанинг ўтган 1992 йил 49 сониди «Туғма оқсоқликни худо берганими?» мақоласи босилган эди. Шу мақолада ёзилишича, туғма оқсоқликни уч ёшгача тиг теккизмасдан даволаш мумкин экан. Уч ёшдан кейин эса жарроҳликсиз даволаб бўлмас экан. Наҳотки, даволашнинг бошқа чораси бўлмас.

Қамол ТУРАҚУЛОВ,
Челак шахри

ТУҒМА ОҚСОҚЛИКНИ ДАВОЛАБ БЎЛАДИМИ?

Муроджон Қодиров — 1950 йил Фарғона вилоятининг Яйпа шаҳрида туғилган. 1973 йили Андижон Медицина институтини тугаллаган. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий-текшириш институтида бўлим раҳбари бўлиб ишлайди. Тиббиёт фанлари доктори. Икки фарзанди бор. Турмуш ўртоғи Хурсаной ТошДТДА доцент, тарих фанидан дарс беради.

— Муроджон ака, сиз асосан туғма ногиронликни даволаш билан шуғулланасиз, бу қандай касаллик!

— Туғма ногиронлик — табиат нуқсониди. Бу касаллик чанок-сон бўғин қисмларининг нотўғри ўсиш ва шаклланиши натижасида келиб чиқади. Бундай касаллик тоғ ва тоғ олди туманларда (Ургут, Паркент, Бўстонлик) кенг тарқалган, бўлиб ҳар 1000 янги туғилган чақалоқнинг 10-12 таси шу дард билан туғилади, паст текисликларда бу сон 5-6 тадан ошмайди. Туғма чанок-сон чиқиши бир томонлама ва икки ёқлама бўлиши мумкин. Қиз болаларда бу нуқсон ўғил болаларга қараганда 7-8 марта кўп учрайди. Бола туғилгандан бу касаллик ҳеч қандай оғриқсиз ва фожеясиз кечади, бола безовталанмайди.

— Унда бу касаллик қандай аниқланади!

— Ҳар бир туман ва вилоят марказий касалхоналарида микропедиатор мутахассислиги бор. Улар шу касалликни аниқлаш билан шуғулланишади.

— Туман марказларидан узок, қишлоқ жойларда ҳам шундай ногирон болалар туғилиб қолиши мумкин. Мутахассис эса йўқ, бунда касаллик қандай аниқланади!

— Бундай вақтларда ота-оналар касаллигининг илк белгиларидан фарзандининг касал ёки касал эмаслигини билиши мумкин. Тизза бўғимининг тўлиқ ёзилмаслиги, тери бурмаларининг ҳархиллиги, бир томонлама чиқишда бир оёқнинг иккинчисига нисбатан калталиги, оёқни тизза бўғимини букиб ташқарида очиб пайтида бўғим чуқурлигига тушиб аксинча ҳолатда чиқиб кетиши касаллигининг илк белгиларидир. Фарзандида шундай аломатни сезган ота-она тезда пулини аямай беморни туман марказий касалхонасига олиб боришлари керак. Туғма ногиронликни худо берган, дардини берган худо шифосини ҳам ўзи беради деган ҳаёлга бормаслик керак, акс ҳолда фарзанди бир умр мажруҳ бўлиб қолиши мумкин. Туғма оқсоқликни 1,5-2 ёшгача операциясиз осон йўл билан даволаш мумкин.

— Ундан сўнг даволаб бўлмайди!

— Даволаб бўлади. Бемор юқорида кўрсатилган ёшдан ошгандан сўнг даволаш қийин кечади. Оёқ суяклари

ҳам институтимизда даволаниб, соғайиб кетишиди.

— Бемор вақтида даволанса бу касаллик унинг ирсиятида йўқолиб кетадими!

— Йўқ, йўқолиб кетмайди. Туғма оқсоқлик унинг генларида бор, генларга таъсир қилиш қийин. Фақатгина оқсоқликни йўқотишимиз мумкин ҳолос.

лекин бошқа жойларга қараганда бизларда болалар учун дори-дармон кам бўлса ҳам бор. Кўпроқ беморларнинг ота-оналари олиб келишади, кейин ҳомийларимиз бироз ёрдам беришади.

— Бошқа ҳудудлардан ҳам беморлар келиб туришадими!

МУРОДЖОН ҚОДИРОВ ОИЛАСИ БИЛАН

— Ҳозир қанча беморларингиз бор!

— Ўттиздан ортиқ.

— Дори-дармон тақчил бўлса керак!

— Дори-дармон масаласи ҳамма жойда ҳам тақчил,

— Ҳа, келиб туришади. Кўпроқ Қозғистоннинг Чимкент, Қирғизистоннинг Уш, Тожикистоннинг Хўжанд ва Кўргонтепа, Туркменистоннинг Тошхувуз вилоятларидан келишади.

— Улар маълум бир миқдорда маблағ ўтказишадими!

— Албатта, маблағ ўтказишади. Улар ҳар бир қилинган операция учун 700—800 сўм пул тўлашади. Чет элларда шундай операция учун 2000 доллар тўлашар экан.

— Рўҳий табиблар туғма ногиронликни сеансларда даволаб экан!

— Даволай олишмайди. Беморни биринчи марта даволашдан олдин диагностика керак. Рўҳий табиблар фақатгина асаб билан боғлиқ касалликларни даволаши мумкин, лекин органик ўзгаришни даволай олмайди. Мен ҳам рўҳий табибларни ҳурмат қиламан, баъзи бирлари медицина жиҳатидан врачлардан ҳам кучли.

— Сизнингча медицина хизмати пулли бўлгани маъқулми ёки...

— Менимча медицина хизмати аралаш бўлгани маъқул. Чунки бировларнинг «чўнтаги» бу нарсани кўтари, бировларнинг эса... Оналик ва болалик доимо давлат қарамоғида бўлмоғи даркор.

— Ота-оналар, беморлар учун касалхона манзилгоҳини аниқроқ эълон қилсангиз!

— Касалхона манзилгоҳи: Жумҳурият Соғлиқни Сақлаш вазирлигининг Республика болалар ортопедия касалхонаси. Қирай тумани, п. Салар Ленин кўчаси, 169.

— Муроджон ака, мазмунли суҳбатингиз учун катта раҳмат.

Раваҳан МАҲМУДОВ
суҳбатлашди

«ҲАДИС»НИНГ ҚОЛГАН ЖИЛДЛАРИ ҚАЧОН ЧИҚАДИ?

1990 йилда Комуслар Бош Таҳририяти савобли ишга қўл уриб, буюқ муҳаддис олим Абу Абдуллоҳ муҳаммад Ибн Исмоил Ал-Бухорийнинг тўрт жилддан иборат «Ал-Ҳомиъ Ас-Саҳиҳ» (ишонарли тўплам) тўпламни арабчадан ўзбекчага ўғириб, чоп этишни бошлаганди. Бу ҳадислар тўплами ислом оламидаги бошқа муҳаддислар тузган ҳадис тўпламлари орасида энг ишонарли ва мукаммали ҳисобланади. Шу сабабли тўплам барча ўқувчилар томонидан қизгин кутиб олинди. Бироқ одамни маънавий ва жисмоний камолотга етакловчи бу асарнинг нашр қилиниши кўпчилик ўқувчиларни анча таажжублантириб қўйди. Чунки ҳадислар тўпламнинг фақат биринчи ва тўртинчи жилди китобхоналар қўлига етиб борди.

Китобни нашрдан чиқариш тартиби нега бузилганлиги ва қолган тўпламлари қачон чиқишини билиш мақсадида Комуслар Бош Таҳририяти бошлиғи Нурисломова Тўқлиевага мурожаат этди.

— Нурисломова ака, китобхоналарни ўйлантираётган муҳим бир саволга жавоб берсангиз. Нега биринчи жилддан кейин бирдангина тўртинчи жилдга қўл урдингизлар?

— Маълумки, тўпламнинг биринчи китоби 1961 йилда, тўртинчи китоби эса 1992 йилда чоп этилганди. Биз бу тўртала жилднинг таржимасини тўртта таржимонга ишониб топширгандик. Афсуски, баъзи таржимонларимиз ишончли оқлаш-ўрнига ишга масъулиятсизлик билан ёндашишди. Натижада фақат биринчи ва тўртинчи жилдларнинг таржимаси мукаммал бўлди.

Энди, айрим камчиликлар сабабли ишунча бўлиб қолгани китобхоналар учун ҳам унчалик фожеа эмас, деб айтаман. Сабаби ҳадис китобининг ҳар бир жилди алоҳида-алоҳида бир босқич. Яъни орада унчалик ўзвийлик йўқ. Демак, ўқувчи кемтик бир нарсани қабул қилгандай бўлмайди.

— Таржимаси чала қолган жилдлар ҳақида ўқувчиларни қувонтирадиган бирор янгилик борми?

— Худо хоҳласа, яқин ойлари ичида ҳадиснинг учинчи китоби жуда катта-нуҳада китобхоналар қўлига бориб етади. Қолган иккинчи китоб таржимаси ва уни нашрга таёрлаш ишлари ҳам жадал суръатда бормоқда. Уни нашр этишни эса 1995 йилга мўлжаллаяпмиз.

Алижон САҒАРОВ

САРАТОНДА КИЙИНИШ

Газламаларнинг ҳаво, бўғ ўтказиши ва нам шимиши ҳар хил бўлади. Терни ўзига яхши шимадиган газламалар организмда иссиқлик алмашинуви жараёнини бузмайди, офтобдан асрайди. Айниқса ёз кийими баданни қўвнинг жазирама иссиғидан сақлайдиган ва терининг намини булантириши учун ҳаво ўтказадиган, иссиқни қайтарадиган бўлиши керак. Бу хусусиятлар табиий толалар ва баъзи сунъий толалар масалан, вискоза ҳамда таркибида мис-аммиак толалар бўладиган газламалар учун хосдир. Шунингдек зигир толаларидан тўкилган газлама, пахталик либослар ёз кунда жуда қулай, гиги-

на жиҳатидан улар олдига тушадигани йўқ.

Агар сизда бирор тери касаллиги бўлса, синтетик кийимларни кийманг. Иссиқ кунда оқ матодан тикилган либосларни кийинг. Қоранг ўзига иссиқликни тортувчан бўлганлиги учун зинҳор киймаслик керак.

Ёзнинг иссиқ кунларида кенгроқ қилиб тикилган кўйлақлар, блузалар кийган маъқул. Эркаларнинг кўйлагига ҳам ёқаси очикроқ, енгига кенгроқ бўлгани яхши, шунда баданга етарлича ҳаво қуриб туради.

КЎП ТЕРЛАМАСЛИК ЧОРАСИ

Аввало кўп терлаш сабабини аниқлаш керак. Бунинг

учун врачга боришингиз зарур, чунки одам баъзан бирор касалликка чалинганда ҳам кўп терлайди.

Хўш, бу ҳолни қандай қилиб йўқотиш мумкин?

Аввало, ҳар бир одам шахсий гигиенага риоя қилиши, доимо озода бўлиб юриши лозим. Кунига икки маҳал, эрталаб ва кечқурун душда яхшилаб атир совун билан чўмилиши керак. Чўмилгандан кейин тер ҳидини кетказадиган махсус дезодорантлар қўллаш маъқул. Айниқса Теймуров пастаси яхши ёрдам беради.

Одатда кўлтиқ ости кўп терлайди. Шунинг учун кўлтиқ остини устара билан тозалаб туриш лозим. Шундан сўнг тери таъсирланмаслик учун талк сепилади.

Дераза

ХУДОНИНГ ЎЗИ САҚЛАДИ

Челябинский хайдовч Владимир Уланов юқори тезлик билан кетаётган паравозга бирдан тормоз беришга мажбур бўлди. Буни қарангки, тормоз йўли 700 метргача чўзилиб кетса ҳам поезд ағанамади. Владимирнинг паравозига қарама-қарши келаётган ўткинчи тормоз берилишига сабабчи бўлган эди. Утакалари ёрилган хайдовчи ва унинг ёрдамчилари кутилмаган тормоздан сўнг пастга тушиб, «жасади»ни роса ахтаришди. Рўпараларига қарашганида эса ўткинчи ҳеч қандай ҳодиса юз бермагандай секин шипалар бўйлаб кетаётган эди...

ДИПЛОМ «ЮВИШ» АНЪАНАСИНING «ШАРОФАТИ»

Челябинск муаллимлар олийгоҳи ётоқхонасида кўнгилсиз ҳодиса юз берди. Битирувчилар ўзларининг анъаналарига кўра, диплом олган кунларини давом этиб келаётган «яхши» урф-одатлар билан байрам қилишди. Улар тунда деразалари орқали барча эски нарсаларини, жумладан, идиш-товуқларини пастга улоқтира бошлашди. Бу пайтда ётоқхонанинг ҳовлисида сайр қилиб юрган ёш келин-куёвнинг пешонаси «қуриди». Яъни, ёш эрининг мияси чайқалди, келининг танаси жиддий жароҳатланди.

КОММУНИСТЛАР МАКТАБИ

Владимир Ильич ҳалиям «тирик» экан. Старе Артидаги ўрта мактабда унинг портретлари бугунги кунда ҳам осиглиқ турибди. Мактаб директори Васиний Снегирев «отасининг» суратини синф хоналари ва коридорларга осиб қўйишни шараф деб билмоқда. Бу ерда ўқувчилар «октябр»ликка ва «пионер»ликка қабул қилинадилар.

Ушбу мактаб яна бир жиҳати билан кўпчиликнинг оғзида юрибди. «Қизил» директорнинг биологияда дарс берувчи рафикаси мактаб хоналарида дунёда ноёб ҳисобланувчи хона гулларини парварिश этмоқда.

Х. МИРЗАКАРИМОВ сурати

ХОРДИҚ

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

* * *

Орамизда ҳалол ва пок инсонлар кўп эканлигини кўриб, қувонмасдан иложимиз йўқ. «Ҳозирги дўхтирлар пулинг бўлмаса қиё ҳам боқимайди», дейдиганлар эса балки бир-иккита «курмак» қа қараб шундай хўлосага келгандирлар.

Мен 1992 йил ўсма касалликлари касалхонасида даволандим. Абдулла Носиров, Шобдулла Алматов каби катта дўхтирлар ва ҳамшира Людмила опа ёрдамлари билан ҳаётга қайтдим. Тўғриси, ўшанда уларга пул бермоқчи бўлиб, ўзим уятда қолганман.

Мен кўнгли пок дўхтирларимизга чўқур миннатдорчилигимни изҳор этаман.

II-гурӯх ногирони Соҳиба ЭРГАШЕВА, Бўжа

Хурматли МАВЖУДА опа! Сизни яқинда нишонланган туғилган кунингиз ва қизингиз Мунисанинг висол айёми муносабати билан чин юракдан табриклайман. Сизларга узоқ-ўмр, сиҳат-саломатлик, бахту бекамлик тилайман.

УЛУҒБЕК,
Тошкент шахри

* * *

ОТАБЕКЖОН!
Туғилган кунинг муборак. Илоҳ, ёшигга ёш, давлатингга давлат қўшилсин. Ҳар доим хушчақчақ юрсин.

Холанг ЖАМИЛА,
Тошкент шахри

Э Ў Л О Н !

1967 йилда Самарқанд вилояти, Каттакўрган тумани, Зотхон қишлоғида туғилган Инатилла ЖУРАЕВ. Сизнинг «У-ЧЖ № 598585» серияли

паспортигини топиб олган шахс бизга келтириб берди. Паспортигиз тахририятда. Келиб олишингиз мумкин.

Тошкент шаҳридаги «Едгорлик» кичик корхонасининг муҳри ва штампни йўқолганлиги тўғрисида бекор қилинади.

Оила

32 ЕШДА

Тошкентликман, маълумотим олий, мактабда ўқитувчи бўлиб ишлайман. Оиламдан турмуш ўртоғимга боғлиқ сабаблар билан ажрашганман, [бита ўғлим бор], табиатим юмшоқ, аёл киши қўлидан келадиган барча кишилар қўлидан келади. Қалби тоза, ҳаётни кенг тушунадиган, боламга ардоқли ота бўладиган, 32—38 ёшгача бўлган, Тошкентда яшайдиган (уй-жойим бор) инсон билан оила қуриб бахтли яшамочиман «Оила-331».

34 ЕШДА

Уч фарзандим бор. Каттаси 2-синф, кичиги боғча ёшида. Касбим-колхозчи. Молдунём, уй-жойим етарли. Аёлим вафот этган. Ўзим Сирдарё вилоятидаги туманлардан бирида яшайман. Ўзимга меҳрибон ёр, болаларимдан оналик меҳрини аямайдиган аёлни бошимга кўтариб бахтли-саодатли яшамок ўзимданман «Оила-332».

32 ЕШДА

Тошкент шаҳрида яшайдиган савдо ходими, турмушга чиқмаган, озодаликни, кийим тикишни, болаларга тарбия беришни жон-диддан севадиган, чаққон, пазанда ўзбек қизи, ростгўй, ёши 38 дан ошмаган бир инсонни чин дилдан бахтли қилиш ниятида. «Оила-333».

24 ЕШДА

Оғир кўнгли очик, уйим-жойим дейдиган, Тошкент-

данми ёки вилоятданми бунинг аҳамияти йўқ, ақлли бир инсонга турмушга чиқмоқчиман. Ўзим ҳақимда: Тошкентликман, турмуш қуриб ноҳақликлар сабабли ажрашганман, уч яшар қизим бор «Оила-334».

ИЗОҲ:

«Танишув» эълонининг баҳоси 15000 (15) сўм, шунингдек «Табрик», «Ўзаро савдо» эълонлари қўйидаги тартибда белгиланган. 1 босма белгининг [ҳарф, тиниш белгиси] баҳоси 10 тиниш. Табрик сурати билан берилса, битта суратнинг баҳоси 10000 (10) сўм.

Ун кун муҳлат ичида бериладиган эълонлар икки барабар қиммат.

Эълон учун тўланадиган пулни почта ёки телеграф орқали қўйидаги манзилга жўнатиш. Тошкент-29, Мустақиллик майдони, 1-уй, «Оила ва жамият» тахририятига.

Эълон ва табриклар тахририятда ҳам қабул қилинади.

Фуқаролари йигирма беш асрлик тўйига ҳозирлик кўраётган Термиз чиндан-да ўзига хос шаҳар. Клавиҳо таъбири билан айтганда «Термиз-шаҳари гулгул». Мамлакатимизнинг жанубий нуқтасидаги бу шаҳар ёзининг иссиқлиги билан ҳам анча довруғ таратган.

...Айни кунларда бу тупроқда саратон тафти ўзини кўрсатмоқда. Одам гоҳо сояда ҳам нафас ололмай ҳансираб қолади. Жонингизга кўк чой оро киради, муздек чалоб бамисоли олов туташиб бораётган суякларингиз ҳовурини босади. Шаҳардагилар маъмурчилик замонларда олган кондинционерларни кечаю кундуз кўйиб яшашади. Агар кўп қаватли уйлarning ёнидан ўтаверсангиз, уларнинг гувуллаб ишлашидан қулоқларингиз батанг бўлиб кетади. Кун эрталабдан қизий бошлайти. Туш палласи очик ерда бирпас юрсангиз вужудингизга олов югургандек бўлавереди, пешин чоғида эса иссиқ айни авжига чиқади. Одамлар ярим кеча, баъзан то саҳаргача, кўчаларни айланиб вақтни ўтказишади. Саҳарга яқин бироз салқинлашади.

шу касаллик таъқиб қилади. Икки марта қулоғини операция қилдирди. Ҳар йили Термизга келиб шифохонада қулоғини даволатади. Яна қишлоққа—тоққа кетади. Ёзда тез-тез Термизга келади. «Ака, менга Термизнинг иссиқидан зўр даво йўққа ўхшайди,—дейди у,—шу ерга келиб бир-икки кун турдим, дегунча қулоғимдаги оғриқлар қаяққадир ғойиб бўлади. Суягим енгиллашиб, кайфиятим кўтарилади».

...Бундай беш-ўн йиллар аввал «Заря Сурхана» вилоят газетида Ҳамид Маматалиев деган йигит фотомухбир бўлиб ишларди. Саратовдаги муаллимлар тайёрлаш институтининг рус тили ва адабиёти гуруҳини битирган ва ўша ёқда тинч турмай қара-тз билан ҳам шуғулланган экан. Бир галги мусобақада рақибига жағига яхшилаб тегган экан. Қулоғининг пардаси қаттиқ шикастланибди. Шу-шу бўлди-ю, Ҳамидбой қулоқ оғриғи касалини ортириб олди. Қулоғини Киевда, Одессада энг зўр дўхтирларга бир неча марта операция қилдирди. Уқишни тугатгач, фалакнинг гардиши билан Термизга ишга келиб

Р. НУРИНБОЕВ сурати

бўлавераман. Менинг саломатлигим учун дунёдаги барча ҳақиму табиблар бир томон, Термизнинг иссиғи бир томон».

Термизда Восит Воҳидов деган журналист бор. У киши билан бирга кўп йиллар «Сурхон тонги» вилоят газетида ишлаганмиз. Утган йили Восит ака қарилик нафақасига чиқди. Шу одам бир воқеани ҳикоя қилиб берган эди. Узоқ бир йили Восит

олдини олар экан. Термиз иссиғи дамқисма хасталигига, бош оғриғининг айрим турларига, тери касалликларига ҳам шифои асдир.

лар саратонда «қум ваннаси» қабул қиладилар. Натижаси эса бинойидек:

ТЕРМИЗ САРАТОНИНИНГ ШИФОЛАРИ

...Термиз темир йўл вокзалида ҳамма нарсадан ҳам кўра муздек чалобнинг бозори чаққон. Йўловчилар ўзларини чалобга уришади. Эринмаган хотин-халаж, бола-бақралар эса чалобдан кунига 120-150 минг сўм-купон пул қилишади.

Тагин сиз ўйламанг: Термиз иссиғи турган-битгани уқубат экан деб. Кўпам ундай эмас. Менинг Музаффар деган укам бор. Болелигидан қулоқ оғриғига чалинган. Ёши ўттизга бораептики, ҳамон

қолди. Саратон келаверса, баъзи чидами камроқ одамларни ташвиш босаверса, Ҳамид хурсанд бўлаверарди. Офтоб чарсиллаб турган кезларда биз дархатларнинг соясидан юрсак, у эса офтобдан юрарди. Сабабини сўрардик. «Акалар, акажонлар, Сизлар билмайсизлар, Термиз қўшинининг қанчалик шифобахшлигини! Саратоннинг жазирмасида юрсам бош оғриқларим тарқаб кетади, қулоқларимдаги оғриқлар тақатақ тўхтади, қушдек енгил

акаларнинг қўшинисиникига Русиянинг Тюмен шаҳридан қарай аёл келади. Ориқ, рангида қон йўқ. Бечора жувон бир томондан сил касаллигидан, иккинчи тарафдан эса қораоқсоқдан азоб чекар экан. Русияни биласиз: киши узоқ, ботқоқликлар сероб, салкам йил ўн икки ой намгарчилик бор. Сил, қораоқсоқ деганлари эса совуққа тоза хурж қилади. Ҳуллас, Восит акаларнинг ҳамсоясиникига келган ҳалиги жувон тетиклашиб, олти идан сўнг анча қувватга кириб қолибди. У Термизнинг биринчи ёзиданоқ қутилмаганда ўзига келибди. Кейинги ёзда эса бояги жувон ватанидан яна бир худди ўзига ўхшаш совуққасал бир аёлни зудлик билан чақиртирибди. Бечора у ҳам силдан азият тортиб юрганлардан экан. Алқисса, у бўлади, бу бўлади, ўша дастлабки аёлнинг изидан келганлар Термиз шаҳрида бир қавм бўлди. Чамаси, барисининг суяғида ирсий касаллик бор экан. Ҳаммаси иссиқ ўлкага келгач, куч-қувватга кириб, касалликдан қутулиб, турли корхона, идораларга ишга ўрнашди. Энг муҳими улар Термиз шаҳрига пул излаб ёхуд енгил ҳаёт ахтариб эмас, балки дардларига дармон излаб келган эдилар. Ва Термиз саратони уларга Оллоҳнинг қарами ва нияти билан шифо ҳам берди.

...Мутахассис врачларнинг айтишларича, Термиз шаҳрида бошқа ерлардагига нисбатан олиб қаралганда, буйрак касалликлари, баданда туз йиғилиш ҳолатлари анча кам экан. Саратонда бадандан сувнинг кўп чиқиши, кучли терлаш хасталикларнинг

пазлик билан юрди. Билаклариди, баданларининг баъзи ерларида тангадек-тангадек оқ доғлар бор эди. «Ўғлим энди айбли бўлиб қолармикин!» деб кўп куйиндим. Дўхтирга даволатдим ҳам, нафи бўлмади. Кейин ўзимча Термизнинг иссиғиям беҳикмат эмас, шундан бир фойдаланиб кўрайлик, дедим. Айни саратонда Улугбек Сурхон дарёсида ҳар кун чўмилаверди, қирғоқдаги тандирдек қизиган қўнда ётиб, баданини офтобга тутаверди. Бошқа пайтлар эса белигача яланғоч бўлиб томорқамизда ер чопди. Охири бир қават териси арчилиб тушди. Ва шу билан оиламиздагиларнинг кўнглини ғаш қилиб юрган оқ доғлар ҳам ғойиб бўлди.

Термизнинг шарқ томонида Салаот деган қишлоқ бор. Ўрик илк бор ана шу ерда пишади. Бу ердагидек ширин, хуштаъм ўрик дунёнинг бирон-бир ерида йўқ дейишади. Бунинг бир томони тупроқдан десалар, иккинчи томони қўёш иссиғидан дейишади. «Халқ сўзи» газетининг Сурхондарё вилоят бўйича муҳбири Тоҳиддин Раззоқ Термиздан 150 километр узоқда — «Ҳазорбоғ» жамоа хўжалиғида истиқомат қилади. Лекин ўз машинасида ҳар ҳафта Термизга бир марта келишни қанда қилмайди. Қиш ҳам, ёз ҳам унга баравар. Ана шу журналист дўстимизнинг Салаот қишлоғига ихлоси айрича. Ҳар ўрик пишғида атай шу қишлоқ оралаб ўтади ва челақ-челақ ўрик олиб кетади. «Салаотнинг ўриғи турганда бошқа ҳамма ўриклар салом бериб ўтаверсин», дейди Тоҳиддин. Аслида ҳам шундай.

...Фалакнинг гардиши билан Дашнобод анорлари бир довруғ ёйди. Лекин ҳозир Термиз ва унинг атрофида етишадиган анорларнинг зўрлиғи ҳақидаги хабарлар келар-келса бутун дунёни тутмоқда. Буям чамаси, тупроқ ва қўёшнинг шарофатидандир.

— Термизданман, дўстим!
— О, эшитганман,
Тухум пишар эмши ёз

иссиғида.
Темирчилар ҳатто кечи
оловдан,
Ишлашармиш қўёш тигида.

Бу мисраларни сурхондарёлик бир хокисор шоир, раҳматли Теша Сайдалиевнинг битганига ўттиз йиллар бўлди.

Одатда Термизни ҳаддан ташқари иссиқ шаҳар деб тавсифлашади. Баъзан иссиғидан нолишади ҳам. Лекин Термизда муқим яшаб қолган киши бирон-бир жиддий сабабсиз уни ташлаб ҳам кетмайди. Аниқроғи, Термиздан кечи кетиш қийин. Термизда қандайдир бир жозиба бор. Дунёнинг қай бурчагига боришмасин, барибир, яна шу ерга қайтиб келган улўғ Термизийларни ҳам ўзига чорлаган балки ана шу жозибадир...
Маҳмуд АБУЛҒАЙЗ

ЖОНГА ОРО СУВ

МАРАДОНАГА ОТИЛГАН ЎҚ

Футбол бўйича 15-жаҳон чемпионати кутилмаган натижалар билан давом этмоқда. Ушбу натижаларнинг ишқибозлар учун энг муҳими, албатта, Аргентина терма командасининг сардори Диего Армандо Марадонанинг навбаддаги «арзандалиги» билан боғлиқ. Диего яна допинг қабул қилиб майдонга чиқди ва қўлган тушди. Ушбу маълумот жаҳон чемпионатининг ташкилотчилари томонидан сал олдинроқ аниқланган бўсада, бироқ бу тўғридаги хабар 30 июн кундаузоат 12 да батафсил эълон қилинди. Аслида Марадона ғалаба қозониши учун атайлаб ўзига орқича қувват берувчи модда истеъмол қилганди. Учрашувда Аргентина терма командаси 2:1 ҳисобида ғолиб чиқди. Ҳал қилувчи — иккинчи тўпни Аргентиналиклар шахсан Диегонинг маҳорат билан ўйнаганлиги тўғрисида рақиблари дарвозасига киритганди.

Диего Марадонанинг қилиши юзасидан чемпионат ташкилотчилари ҳамда журналистлар билан ўтказилган махсус йиғинда ФИФАнинг бош қотиби Йозеф Блаттер куйидаги маълумотларини алам ва изтироблар билан ўқиб берди.

«Америка Қўшма Штатларида ўтказиладиган 15-жаҳон чемпионатининг ташкилотчилари 1994 йил 25 июн кўни Бостонда бўлган «Аргентина-Нигерия» учрашувда қатнашган футболчилардан бири допинг қабул қилган ҳолда майдонга тушганлигини аниқлади.

Ташкилий қўмита ушбу қонунбузарлик юзасидан шундай

қарорга келди:

1. Аргентина терма командасининг сардори Диего Марадона ФИФАнинг допинг масаласи бўйича амалдаги қонунга хилоф равишда иш қилди. Текширув натижалари ҳақиқатан ҳам ўйин давомида ушбу футболчининг органиزم допинг таъсирида бўлганлигини кўрсатди.

2. Аргентина футбол федерацияси Диего Марадонанинг жаҳон чемпионатидан четлаштирилганлиги, ҳамда бундан буён терма командда учрашувларида қатнашмаслиги тўғрисида ҳисоб бериб, кўриладиган чора-тадбирлар борасида ФИФАни ишонтирди.

3. Бўлиб ўтган воқеалик тафсилотидан келиб чиқиб,

ФИФАнинг допинг хусусидаги махсус қонун-қондасига асосан Марадонага жаҳон чемпионати тўғрисида сўнг ҳал қилувчи чора қўлланилсин. Ушбу масала тўғрисида адолатли ҳал қилинмагунга қадар Диего Марадонанинг расмий футбол учрашувларида қатнашиши қатъиян ман қилинсин.

4. ФИФАнинг амалдаги қонун қондасига асосан «Аргентина-Нигерия» учрашувда фақатгина бир футболчи допинг таъсирида майдонга тушганлиги ҳисобга олиниб, бўлиб ўтган ушбу ўйин натижаси («Аргентина-Нигерия-2:1») ўзгартирилмасин.

Йозеф Блаттернинг таъкидлашича, Нигерия терма

командаси рақиб-Аргентиналик футболчиларнинг сардори Марадона допинг таъсирида майдонга тушганлиги учун ушбу ўйинни қайтадан ўтказиш ва ёки ҳисобни ўзгартириш-рақибларига мағлубият ёздориш учун орқича хатти-ҳаракат қилмаган. Бош қотиб ўз нутқи давомида қонда бузар футболчини жазолаш борасида Аргентина футбол федерациясининг шовша-шошарликка йўл қўймаслигини алоҳида таъкидлаб ўтди. — Биз ушбу масалани ҳал қилаётганда фақат Марадонани айбига яраша жазолаш томонидан бўлиб қолмасдан, ушбу воқеалик остида битта инсон тақдири ётганлигини ҳам эътибордан четда қолдирмаслигимиз шарт деди. Й. Блаттер. — Менимча ҳамма билди, Диего катта муҳлат билан футболдан четлаштирилган яна майдонга — ўз сафдошлари қаторига қўшилиш учун озмунча меҳнат қилмади. Қўриладиган сўнгги чора юзасидан мана шунини ҳам унутмасликларингизни, ҳамда фикримни иноватга олишларингизни сўрайман.

Текширув ишларида раҳбарлик қилган врач Д. Хоннинг қафиллик беришича, Марадона қабул қилган Эфедрин моддасининг учдан икки қисми допинг кучига эга бўлган дори экан. Аргентина терма командасининг бош врач учрашув бошланмасдан олдин ўз футболчилари учун зарур бўлганда қўлланиладиган ҳар бир дори-дармонни алоҳида-алоҳида кўрсатган эди. Шунинг учун жаҳон чемпионати ташкилотчилари ҳамда ФИФА терма ко-

мандага ҳеч қандай даъвол қилмади.

Диего Марадона шу йилгиси билан тўртинчи бор жаҳон чемпионатининг финал босқичида қатнашди. (1982, 1986, 1990, 1994). У Испания майдонларида ўзини кўрсатишга қанчалик ҳаракат қилмасин, барибир ёшлиги-ғўлиги унга панд берганди. Мексика стадионларида ўтказилган 13-чемпионатда эса Диегонинг роса омади келди. Аргентиналиклар олтин медални қўлга киритди. Ушунда ҳал қилувчи учрашувда Марадона қўли билан дарвозага тўп киритганди. Буни биров билди, биров билмади. Билганлар кеҳирди, билмаганлар эса бундан ҳайратланмади ҳам. 1990 йилга келиб, у ўз терма командасини яна бир бор жаҳон чемпионати совриндорлари сафига кирита билди. Бу сафар ўз дарвозасига кириб бораётган тўпни қўли билан қайтариб қолди ва юртдошлари ҳисобига қумуш медални ёздориб қўйди. Бироқ 1994 йил Диего Марадонанинг навбатдаги арзандалиги билан ҳисолашиб ўтиришга йўл қўймади. У тўғрисида тўғри муносабаларда қатнашиш ҳуқуқидан маҳрум қилинди.

Хуллас, Диего Армандо Марадона ватани — Аргентина учун футбол майдонларида битта эр йигит бажариши лозим бўлган барча ишларни қўйил мақом қилиб эплади. Вақтида эркатойлигини ҳам қанда қилмади. Вақт-бевақт ўз қилмишларига яраша анча-мунча заҳматлар ҳам чекди.

КЛИНСМАНН НЕГА ХАФА!

Германия терма командасининг моҳир тўп урари Юрген Клинсманн учун бу йилги жаҳон чемпионати кутилмаган бахтларнинг қони бўлиши мумкин эди. Аммо немисларнинг болгарлардан ютқилиши ушбу футболчига қимматга тушди. Чунки Юрген жаҳоннинг салкам энг зўр футболчисига айланганди. Рақиблари дарвозасига яна икки тўп киритса унга «олтин бутси» топиширларди. Афсуски, Юрген Клинсманн бундай катта бахтга насиб этмади.

АНАТОЛИЙ БИШОВЕЦ ЖАНУБИЙ КОРЕЯДА

Собиқ СССР ҳамда МДҲ терма командасининг бош мураббийси Анатолий Бишовец яқинда Жанубий Корея футболчиларининг биринчи рақамдаги мураббийси лавозимига сайланди. Унга ушбу вазифа 1994 йилнинг бошида ҳам таклиф этилган эди. Бироқ, у пайтда Анатолий ака бунга рози бўлмаганди.

САДИРИН ҚАЧОН АРИЗА ЕЗАДИ!

Россия терма командасининг бош мураббийси Павел Садин шунунда ўз вазифасидан кетиб ташвишлари билан банд бўлиб ўшмоқда. Ўзининг айтган гапларига қараганда, у жаҳон чемпионатининг дастлабки мағлубиятларидан сўнг дарҳол ариза ёзиши шарт эди. Бироқ, ҳозирча мураббий яна биров ҳаёл сурмоқчи ният қилганга ўхшайди.

ШИФОКОРЛАР ХИЗМАТИ

«Голландия — Мароко» учрашув давомида футболнинг ашаддий ишқибозларидан 5 киши даволаниш учун касалхонага ётқизилди. Стадионнинг ўзига эса жами 129 шифокор мухлисларга тинимсиз тиббий ёрдам кўрсатиб туришди. Бунинг асосий сабаби ушбу учрашувнинг 45 даража иссиқ остида ўтказилганлигидир.

1/4 ФИНАЛ УЧРАШУВЛАРИ

Бразилия — Голландия	3
Италия — Испания	2
Швеция — Руминия	2(5)
Германия — Болгария	1

ЯРИМ ФИНАЛДА УЧРАШАДЛАР

Болгария — Италия	[13 июл.]
Бразилия — Швеция	[13 июл.]
Эспанб ўткази	Италия терма командаси Болгария футболчилари билан охириги марта 1991 йилнинг 25 сентябрида учрашган эди. Ушбу ўйинда Болгарияликлар 2:1 ҳисобида ғалаба қилишган.

Шарҳловчи Нормурод МУСОМОВ

Андрес Эскобар — Колумбия терма командасининг энг машҳур ярим ҳимоячиси бўлишга қарамадан уни отиб кетишди. Тақдиринг эса «ушбу футболчининг ўлдирилишига асосий сабаб жаҳон чемпионатининг «АҚШ — Колумбия» терма командалари учрашувда ўз дарвозасига қўтилмаганда тўп киритиб қўйганлигида» дея ёзиб қўйишни ҳам қанда қилишмади, қотиб қолди. Дунёнинг қилмишини қаранг, Ватан шаъни учун майдонга тушган йигитнинг ҳаётдаги насибасини «Ватан хойини» деб узишди. Эскобар тўғилган юрти Колумбияни футбол баҳона дунёга танитиш мақсадида эди. Афсуски, биз яшаётган оламнинг ёзилмаган қонуни ушбу замонадошларнинг барча орзу-умидларини пучга чиқарди.

Жиноят Колумбиянинг Меделине шаҳридаги «Эстадеро дел Индио» ресторани олдида содир бўлди. Андрес мана шу ресторанда ўзининг энг яқин иккита дўсти билан вақт кеч алламаҳал бўлгунга қадар ўтиришди. Ресторан ёпилиши боис, ошоналар ўй-уйларига равона бўлиш ниятида ўринларида қўзғалдилар. Андрес Эскобар шахсий автомашинасига яқинлашиб билан қисқир орқа тарафдан келиб, катта куч билан олдинга қараб итариб юборди. Андрес йиқилишдан ўзи-

ни тутиб қолди ва ўгирилиб орқасига қараганда бир гуруҳ жиноятчилар тўдасига тушиб қолганлигини фаҳм этди. Улар ушбу футболчини ўлдириш баҳона нақ 60 минг долларни чўнтакларига урмоқчи эди. Жабрланувчи ҳамда ушбу жиноятчи гуруҳ орасидаги қисқагина баҳс-мунозарадан сўнг футбол ишқибозлари ниқобидида қотиллар галаси «дарвозага киритган голнинг учун катта раҳмат», дея кетма-кет ўқ узишди. Андрес Эскобар қулаб тушди ва касалхонада жон таслим этди. Жарроҳлик операцияси давомида унинг танасини илмат-тешиқ қилиб юборган 12 донга ўқ эт ва суякларини ичидан сугуриб олинди.

Марҳум Андрес Эскобар 1937 йилда тўғилган. Колумбияликларнинг энг ишонган футболчиси эди. Кутилмаганда ўз дарвозасига тўп киритиб қўйганлиги учун уни командадошларидан бирортаси айбдор деб санамади. Бундай ҳолатларнинг ўта табиий бўлишини тушунган ўртоқлари унинг кўнглини кутаришди. Аммо футбол учрашувидидаги Эскобарнинг ана шу ғоли боис мамлакат терма командаси жаҳон чемпионатининг кейинги босқичига бериладиган йўлланмани қўлга киритишолмади. Мана шу воқеаликда қисман бўлсада ўзининг айби борлигини ҳис қилган Эскобар бош тренера ҳамда командадош ўртоқлари олдида айбига яраша

узр сўради ва сўзининг сўнгигида «Биз учун чемпионат ўйинлари тўғрисида, аммо ҳаётимиз тўғрисида йўқ, келинглр, биргашайиб келажакка умид боғлайлик» деганди. У назарда тутган келажақ эса аллақачон ўз ҳукмини чиқариб қўйганини билмаганди ўшанда.

Андрес Эскобар яна кўп йиллар футбол ўйнамоқчи, жаҳон чемпионатларида қатнашмоқчи ният қилиб қўйганди. Худо хоҳласа яқин кунлар ичида уйланиш тараддудида эди. У футболдан бўш вақтларида оиласидагиларга рўзгорининг майда-чўйда юмушларини бажаришда тинимсиз қарашарди. Отасини жудаям яхши кўрарди. Онаси эса бундан бир неча йиллар олдин ҳаётдан кўз юмганди. Минг афсуслар бўлсинки, оиланинг энг эрка фарзанди — 27 ёшли таниқли футболчининг жони узилаётганда унинг олдида дунёдунё армонларни тенгма-тенг баҳам кўрмоқча бирорта ҳам туғишган иниси ва ёки яқин қариндоши йўқ эди. Оиласидагиларнинг ҳаммаси АҚШга — жаҳон чемпионати ўйинларини томоша қилишга кетганди. Улар Америкада туриб тўғилган юрти Колумбияда жигарбандлари Андрес Эскобарнинг ваҳшини билмасди. Шунингдек, унинг дафн маросимига кечикаётганлигини-да ҳаёлга келтирмаганди, ўшанда...

ЭСКОБАРНИ ҚУЛАТДИ

У аввалига менинг ғайратимни сўндирди. Шундан кейин мен анча юмшаб қолдим. Сўнг ғуруримни ўлдирди. Мен эса анча ювош тортиб қолдим. Ундан кейин қанотимни қайириб ташлади. Мен ўрмайладиган бўлиб қолдим. Аста-секин теримни шилди. Мен эса силлиқина бўлиб қолдим. Шундай силлиқ бўлдимки, ҳоҳлаган жойга бемалол кириб-чиқадиган бўлдим. Охири ичимдаги ўтни ўчириб, эгиладиган қилиб олган:

— Бошлаймизми? — деди.

— Бошлаймиз, — дедим мулоимгина.

Бошладик. Бошлаганда ҳам дастлаб унга дангиллама уй қуришдан бошладик. Икки йил каллани эмас, қўлни ишлатдим. Эртадан кечгача енг шимариб, тизза бўйи лой кечдим. Уй битгандан кейин, секин қўлоғига шивирладим.

— Кўпам шошма! — деди у ўпкамни босиб. — Шошиб қаерга борардинг?

— Ювошгина бўлиб туравердим.

— Энди, — деди у торвузчадек қоринини силаб, — дала ҳовлини битирасан...

— Ахир мен...

Гапимни ғарчча кесди.

— Каттани гапини бўлиш одоб доирасига сифмайдми! — деди жиддий оҳангда...

Индамай пойчамни шимариб, лойга кирдим. Қаватимга талабалар келиб қўшилди. Ҳаш-паш дегунча, бир йилга қолмай дала ҳовлини ҳам тикладик... Ишлар анча санжав бўлган, олдига бордим. Энди оғиз жуфтлаган эдим, овозимни ғип-па бугди:

— Уйга меҳмонлар келишмоқчи, — деди мангайини қасиб, шунга бозорга тушиб, у-бу...

— Бизни ишни ҳам...

Бу сафар ҳам оғзимга чим босди.

— Мен тирик эканманми, — деди

овозини баланд қўйиб, — бўласан бир кунни, бўлмай қолмасан!..

Бўйимни қисиб бозор томон ўрмаладим. Бозор-учарга қаққонлигимни билган, ҳа, деб ўрмалатадиган бўлиб қолди... Бир марта чўнтагим тешилганини айтсам, бетимга хўмрайиб қаради-да:

— Пул берайми? — деди жеркиб. Мен индамадим. Шу индамаганимча юравердим, лекин у бир кунни индади:

— Шу жиянингни уйли-жойли қилсак, — деди қўлоғини қовлаб, — анча хотиржам бўлиб қолармидик?..

— Ешимиз ҳам бир жойга...

— Ешингга нима қилибди? — деди у гапимни эшитгиси ҳам келмай. — Улгурасан ҳали!.. Қариганмиш!..

Шундан кейин ўзимни доимо ёш кўрсатиш учун сочимни қорага бўяб юравердим. Бу орада у ўғлини уйлантирди, қизини чиқарди, неварасининг соч, ёш, суннат тўйларини ўтказиб, қизига бешик берди. Бу маросимларнинг барида мен унинг ёнида бўлдим... Меҳнатларим зое кетмади. Илмий даража билан табриклаб, уйимда ёру дўстлар жамланди. Шунда у кўпроқ ичиб қўйган эканми, бироз суюлиб кетди. Олдидаги қадахни қўлига олиб, ўрнидан зўрға турди. Унинг ҳўрмати учун мен ҳам ўрнидан турдим. У тагига арра тортилаётган дарахдек тебранаркан:

— Б-биласанми? — деди менга қараб. — Бутун бир умримни сарфлаб, сен — таёқдан нима ясадим?

«Билмадим» дегандек бош тебратиб қўйдим.

— Фан номзоди ясадим! — деди қўлини юқорига кўтариб. — Таёқдан-а?..

Биз унинг қисқагина маърузасидан сўнг, яна бир фан номзоди учун қадах кўтардик...

1. Бизнинг олимлар бошдан кўра қўлни кўпроқ ишлатишди.

2. Кўзинг очилгандан кейин, ҳеч нарсани кўрмай қопаркансан киши.

3. Ишлар жойида бўлса, демак, иш жойида турган экан-да!

4. Уятдан юзинг қизиса, ишдан кўнглинг совийди.

5. Бировнинг қаноти остида бўлсанг, думингни ҳам қимирлатолмайсан.

6. Одам ўз қўлоғига қайрилиб қарай олганда, дўхтирларга иш қолмаган бўларди.

7. Обрўйингга шовла тўкилсин.

8. Қанчалик шошмасин барибир эрга ёлчимаси.

9. Етти марта ўйлаб, бир марта қарз бер.

ҚУЛОҚНИ ҚИЗДИРАДИГАН ГАПЛАР

10. Ишга кўмилиб қолганимдан ишалаёlmаяпман.

11. Ана унинг калласи менда бўлганда бой бўлиб кетардим.

12. Гапиришни ўргатгандан кейин, гапирма деб айтманг.

13. Ҳайронман, метрода кундуз кўни ҳам чироқ ёқиб қўйишди!

14. Жавоб бергандан кейин савол беришингни нима қараги бор!

15. Ёйиш бор, кўриш йўқ.

16. Аёлга мўйнали палто олиб бериш, бу ҳали аёлнинг кўнглини кўтарган дегани эмас.

17. Гўшт комбинатида танишинг бўлса, у ерга сиртдан ишга кирсанг ҳам бўлади.

18. Меҳнатсевар маймунларгина одамга айланганлар, ҳолос.

Илҳом ЗОЙИРОВ

МУҲАББАТ БУ, МУҲАББАТ!

ТИШ ДУХТИРИ: — Муҳаббат бу — тиш оғриғи. Сим-сим оғриб, охирида юракни гижимлаб олади.

САРТАРОШ: — Утмас устаранинг ўзгинаси, у билан соч олиб бўлмайди.

ЭТИКДУЗ: — Бамисоли бигиз, эҳтиёт бўл-маса бармоққа санчилади.

КУЛОЛ: — Пишмаган лой, шошмасдан пишган маъқул.

СОТУВЧИ: — Камёб мол, яхшиси уни пинҳон сотиш маъқул.

ПОРАХҲУР: — Уни қимматбаҳо нарсага ўраб берса, янада қиммати ошади.

ДАЛЛОЛ: — Уни талашиб-тортишиб нархини чиқариш керак.

ОТАРЧИ: — Уни дўппига қистириб бўлганда эди, ҳамма нарсдан юқори турган бўларди.

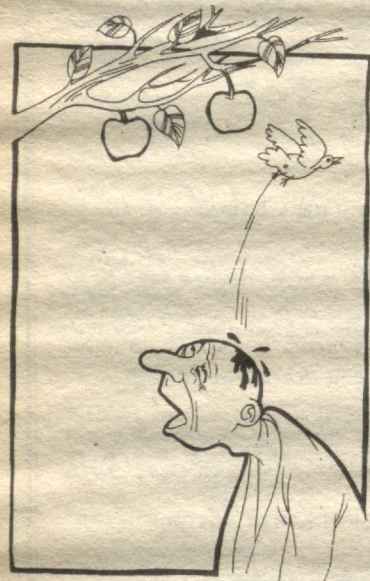
АРОҚХҲУР: — У шиванинг орқасида турганда яна ҳам жозибали кўринади.

ТАФТИШЧИ: — Унга қилдан қийқ чиқариб, сазавор бўлиш мумкин.

ҚОРОВУЛ: — У ҳар қандай қўлфни ҳам бузиб киради.

ҲАЙДОВЧИ: — У қутилмаганда олдингини чиқиб қолади.

Нормамат ТОҒА

БАЛАНД ШОҲДА ҚИЗИЛ ОЛМА
ПИШМАЙ УЛСИН

Муаллиф: С. САЛОҲИДДИНОВ

ЎТМИШДА БЎЛГАН ЭКАН

Бароқвой офтобнинг илиқ тафтида, сомонхона деворининг остида мириқиб ётган эди, кимдир унинг ҳаловатини бузди. Шундан кейин қанча ҳафсала қилмасин, ҳеч уйқуси келмади. Бироз зўрма-зўраки кўзини юмиб ёттида, сўнг ўрнидан туриб керишди ва кутубхонага кириб кетди. У жавондаги китобларни узоқ титқилаб, муқоваси титилиб кетган бир китобни олиб варақлади. Шунда кўзи ғалати жумлага тушиб қолди.

«Мен сендан заррача ҳам қўрқмайман! Керак бўлса,

ҳозир сени бурда-бурда қилиб, мажжақлаб ташлайман! — деди сичқон мушукка ҳам-ла қиларкан.

Шунда суқсурдай мушук қўрққанидан томдан-томга сакраб, қочиб қолди...

Бароқвой орияти кўзиб, жаҳл билан китобни ёпди ва бурчакка қараб иргитиб юборди-да деди:

Бундан кўриниб турибдики, гап ўттиз еттинчи йиллардаги сичқонлар ва мушуклар ҳақида кетаётгани аниқ...

Диляшод ҚҮЛДОШЕВ

Бош муҳаррир:

Абдуҳошим ИРИСБОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Қулман ОЧИЛ, Жуманазар БЕКНАЗАР,
Дадаҳон ЕҚУБОВ, Фарҳод РУЗИЕВ,
Муҳаббат ИБОДОВА, Ҳалим САЙИИД
(бош муҳаррир ўринбосари), Ботир
ЭРНАЗАР (масъул котиб)

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Зокир УБАЙДУЛЛАЕВ, Рўзимат САФОВЕ,
Абсалом УСАНОВ, Абдумуталлиб РИЗОҚУЛОВ,

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси.

Газетамиз ҳомийси Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармасининг «Чинор» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Таҳририят келган хатларга ёзма жавоб қайтармайди. Шунингдек, фуқаролар билан ташкилотлар ўртасида воситачилик ҳам қилмайди. Газетамиздан олинган маълумотлар «Оила ва жамият»дан деб кўрсатилиши шарт.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:

700029, Мустақиллик майдони, 1-бино.

Телефон: 39-43-95

Нормурод МУСОМОВ навбатчилик қилди.

Обуна индекси — 64654

Рўхатга олиш № 33

Буюртма № Г-1063. 19044-нускада чоп этилди.

Офсет усулида босилди. Формати А-3, ҳажми, 2 босма табоқ.